

Юхимчук А.М., студент Житомирського
регіонального відділення навчально-
наукового інституту № 4 Національної
академії внутрішніх справ *Науковий керівник:*
кандидат юридичних наук, доцент *Полішко*
Н.Л.

ПРОБЛЕМА ГЛАСНОСТІ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ

Україна переживає зараз складний період випробування демократією. Її громадяни здобули свободу, добились закріплення у Конституції найважливіших прав людини, але ще не навчились користуватись ними, реалізовувати їх своїми практичними діями.

Однак, незважаючи на те, що відповідно до статті 8 Конституції в Україні визнається і діє принцип верховенства права, недотримання процесуальних гарантій під час судового розгляду перешкоджає особі реалізувати свої права. Однією з важливих гарантій є принцип гласності судового процесу. На перший погляд питання гласності судового розгляду є

другорядним стосовно матеріально-правового аспекту у судовому процесі. Разом з тим, у більшості демократичних країн - це одна з найважливіших засад судочинства. Скориставшись перевагами гласного судового розгляду особа може запобігти зловживанням як з боку судових органів, так і з боку учасників судового процесу.

Відповідно до пункту 7 частини 2 статті 129 Конституції України однією з основних засад (принципів) судочинства в Україні є гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами. Наведене вище положення Конституції знайшло своє відображення та розвиток в новому Законі України Про судоустрій і статус суддів.

Гласність судового процесу передбачає полягає у наданні громадянам можливості здійснювати контроль за усіма процесуальними діями учасників процесу. Гласність судового розгляду повинна запобігати зловживанням суддів та інших учасників при здійсненні правосуддя.

Гласність судового процесу в апеляційній інстанції передбачає його відкритість. Судочинство здійснюється відкрито для усіх громадян. У судовому засіданні можуть бути присутніми громадяни, представники громадськості, об'єднань громадян під час судового розгляду. В такому випадку будь-які зловживання судді, які можуть мати місце під час судового розгляду, будуть викриті. Кожен має можливість перевірити законність дій та рішень суду, учасників судового процесу. Присутність у залі судового засідання представників громадськості підвищує відповідальність суду за винесення правосудного рішення по справі. Крім того, присутність сторонніх осіб у залі судового засідання змушувала б суддів дотримуватись не лише закону, а й етики, поваги до учасників процесу.

Гласність судового процесу є також важливою гарантією діяльності суду, оскільки унеможливорює будь-який тиск на суддів під час судового розгляду.

Недотримання принципу гласності, зокрема закритість судового процесу, допускається чинним законодавством лише у виняткових випадках. Стаття 6 Цивільного процесуального

кодексу України встановлює : Розгляд справ у всіх судах проводиться усно і відкрито. Закритий судовий розгляд допускається у разі, якщо відкритий розгляд може привести до розголошення державної або іншої таємниці, яка охороняється законом, а також за клопотанням осіб, які беруть участь у справі, з метою забезпечення таємниці усиновлення, запобігання розголошенню відомостей про інтимні чи інші особисті сторони життя осіб, які беруть участь у справі, або відомостей, що принижують їх честь і гідність.

Гласність передбачає також відкритий доступ до усіх матеріалів справи осіб, які беруть участь у справі, в їх праві знайомитися з ними, робити з них витяги. Чітко передбачено право знімати копії документів. Тому необхідно забезпечити можливість на місці знімати копії з усіх документів, які є у справі. що

Позитивно вплине на розгляд найбільш проблемних справ запрошення однією з сторін у зал судового засідання представників мас-медіа. Особливо це необхідно у справах, де помітним є сприяння суді протилежній стороні. Також участь ЗМІ як правило є в судових процесах, що мають певний суспільний резонанс. Очевидно, що в Україні слід розвивати такий напрям, як судова журналістика, готуючи фахівців, які б могли кваліфіковано відобразити хід судового розгляду.

Будь-яка людина може опинитись в ситуації, коли її права ігноруються або брутально порушуються органами, які покликані здійснювати правосуддя. Одним із способів перешкодити цьому є присутність у залі судового засідання інших громадян. Громадяни повинні бути солідарними у захисті своїх порушених прав. Це є передумовою втілення ідеї громадянського суспільства.